

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 1ης Οκτωβρίου 1992 *

Στην υπόθεση Τ-7/91,

Sibylle Schavoir, υπάλληλος του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Ottignies-Louvain-la Neue (Βέλγιο), εκπροσωπούμενη από τον Jacques Buekenhoudt, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Patrick Birden, 5, rue de la Reine,

προσφεύγουσα,

κατά

Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενου από τον Rüdiger Bandilla, διευθυντή της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Xavier Herlin, αναπληρωτή διευθυντή της Διευθύνσεως Νομικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, 100, boulevard Konrad Adenauer,

καθού,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της απόφασεως του Συμβουλίου της 5ης Νοεμβρίου 1990 περί αρνήσεως χορηγήσεως στην προσφεύγουσα του επιδόματος αποδημίας,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

συγκείμενο από τους B. Vesterdorf, Πρόεδρο, A. Saggio και J. Biancarelli, δικαστές,

γραμματέας: B. Pastor, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 1ης Ιουλίου 1992,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Η προσφεύγουσα, υπάλληλος της κατηγορίας C, εισήλθε στην υπηρεσία του Συμβουλίου στις 16 Απριλίου 1982. Έχει γερμανική και βελγική ιθαγένεια. Την ιθαγένεια αυτή απέκτησε με τον γάμο της με Βέλγο υπήκοο.
- 2 Κατά την ανάληψη της υπηρεσίας της δεν της χορηγήθηκε το επίδομα αποδημίας που προβλέπει το άρθρο 4 του παραρτήματος VII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ), όπως προκύπτει από ένα υπηρεσιακό σημείωμα που κατάρτισε στις 20 Απριλίου 1982 η υπηρεσία προσωπικού προς την υπηρεσία « μισθοί και αποζημιώσεις ».
- 3 Στις 9 Οκτωβρίου 1989 η προσφεύγουσα έστειλε ένα έγγραφο στον διευθυντή της διεύθυνσεως προσωπικού και διοικήσεως του Συμβουλίου, με το οποίο του ζητούσε να εξετάσει την περίπτωση της για τον λόγο ότι οι υπάλληλοι που επιλήφθησαν του φακέλου της σε κατώτερο ιεραρχικό επίπεδο δεν είχαν δεχθεί την άποψή της, κατά την οποία πληρούσε τις προϋποθέσεις χορηγήσεως του εν λόγω επιδόματος.
- 4 Ο διευθυντής της διεύθυνσεως προσωπικού και διοικήσεως γνωστοποίησε με έγγραφο της 5ης Φεβρουαρίου 1990 στην προσφεύγουσα ότι, « παρά την αρχική ευνοϊκή προδιάθεση έναντι του αιτήματός σας να σας χορηγηθεί επίδομα αποδημίας, μεταγενέστερες διαβουλεύσεις εντός της διεύθυνσεως προσωπικού, καθώς και με άλλα θεσμικά όργανα, με οδήγησαν στην κρίση ότι δεν μπορώ σ' αυτή τη φάση να αποφανθώ ούτε επί του αιτήματός σας ούτε επί άλλων ερευνομένων περιπτώσεων ». Αφού σημείωσε ότι είχε αποφασίσει να υποβάλει τον φάκελο στη νομική υπηρεσία του Συμβουλίου για γνωμοδότηση, ο διευθυντής περάτωνα το έγγραφό του ως εξής: « Ελπίζω να έχω στη διάθεσή μου τη γνωμοδότηση της Νομικής Υπηρεσίας σε λίγες εβδομάδες και σας παρακαλώ επομένως να έχετε υπομονή για λίγο χρόνο ακόμη πριν λάβετε μια οριστική απάντηση. »

- 5 Η προσφεύγουσα έστειλε στις 6 Φεβρουαρίου 1990 το ακόλουθο σημείωμα στη νομική υπηρεσία: « Ο κ. Η. (διευθυντής της διευθύνσεως προσωπικού και διοικήσεως) με πληροφόρησε με έγγραφο της 5ης Φεβρουαρίου 1990, σε απάντηση της επιστολής μου της 9ης Οκτωβρίου 1989, ότι αποφάσισε να υποβάλει την υπόθεση στη Νομική Υπηρεσία για γνωμοδότηση. Στην πραγματικότητα, ο φάκελός μου σας έχει διαβιβασθεί από πολλών ήδη ετών και έχω μείνει έκτοτε χωρίς απάντηση (βλ. επίσης την επιστολή μου της 9ης Οκτωβρίου 1989 στον κ. Η., τελευταία παράγραφος). Χάριν πληροφορήσεως σας επισυνάπτω μερικά έγγραφα που αφορούν επίσης την περίπτωσή μου (...) »
- 6 Στις 27 Απριλίου 1990 το Συμβούλιο απέρριψε την αίτηση της προσφεύγουσας, αιτιολογώντας την απόφασή του με σκέψεις που αναφέρονται στην έρευνα της ουσίας των ζητημάτων που ανέκυψαν. Στις 8 Ιουνίου 1990 η προσφεύγουσα υπέβαλε διοικητική ένσταση, κατά την έννοια του άρθρου 90 του ΚΥΚ, κατά του εν λόγω εγγράφου. Η ένσταση αυτή απορρίφθηκε από το καθού, με έγγραφο της 5ης Νοεμβρίου 1990 που είχε το εξής περιεχόμενο: « Μελέτησα επισταμένως το σημείωμά σας. Δεδομένου ότι κατά τον χρόνο της αναλήψεως των καθηκόντων σας είχατε — πέραν της γερμανικής ιθαγενείας — τη βελγική ιθαγένεια, το δικαίωμα χορηγήσεως επιδόματος αποδημίας εξαρτάται — καθόσον σας αφορά — από τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση β', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Κατά τις διατάξεις αυτές το επίδομα αποδημίας χορηγείται (...) Ενόψει της εγγραφής σας από τις 15 Μαΐου 1970 στο δημοτολόγιο του Ganshoren και των Βρυξελλών, αφενός, και της επαγγελματικής σας δραστηριότητας στις Βρυξέλλες από την 1η Ιουλίου 1980, αφετέρου, διαπιστώνω ότι κατοικήσατε εκτός Βελγίου επί χρόνο κατώτερο των δέκα ετών ληγόντων στις 16 Απριλίου 1982, ημερομηνία εισόδου σας στην υπηρεσία (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Φεβρουαρίου 1976 στην υπόθεση 42/75). Ως εκ τούτου οφείλω να επιβεβαιώσω ότι η απόφαση — που ελήφθη κατά την ανάληψη της υπηρεσίας σας το 1982 — με την οποία δεν σας χορηγήθηκε το επίδομα αποδημίας ήταν ορθή. »

Διαδικασία

- 7 Υπό τις περιστάσεις αυτές η προσφεύγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή την 1η Φεβρουαρίου 1991.
- 8 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 25 Μαρτίου 1991 το Συμβούλιο προέβαλε ένσταση απαραδέκτου λόγω μη τηρήσεως των προθεσμιών που ορίζει το άρθρο 90 του ΚΥΚ για την ολοκλήρωση της διοικητικής

διαδικασίας που προηγείται της προσφυγής. Με Διάταξη της 22ας Ιουλίου 1991 το Πρωτοδικείο αποφάσισε να συνεξετάσει την ένσταση με την ουσία της υποθέσεως.

- 9 Το καθού δεν κατέθεσε υπόμνημα αποκρούσεως μέσα στην ταχθείσα προθεσμία. Κατόπιν αιτήματος του Συμβουλίου και αφού η προσφεύγουσα κλήθηκε να υποβάλει τις παρατηρήσεις της, το Πρωτοδικείο αποφάσισε, με Διάταξη της 7ης Οκτωβρίου 1991, να επαναρχίσει την έγγραφη διαδικασία.
- 10 Η έγγραφη διαδικασία διεξήχθη κανονικά και περατώθηκε στις 19 Μαρτίου 1992.
- 11 Με έγγραφο της 9ης Απριλίου 1992 το Πρωτοδικείο κάλεσε το Συμβούλιο να προσκομίσει όλα τα στοιχεία σχετικά με την τυχόν χορήγηση του επιδόματος αποδημίας που περιέχει ο ατομικός φάκελος της προσφεύγουσας. Το Συμβούλιο, απαντώντας στην πρόσκληση αυτή, κατέθεσε τον ατομικό φάκελο της προσφεύγουσας.
- 12 Με έγγραφο της 22ας Μαΐου 1992 το Πρωτοδικείο ζήτησε από το καθού να δηλώσει αν υφίστανται στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι το 1982 εκδόθηκε απόφαση επί του δικαιώματος της προσφεύγουσας για τη χορήγηση επιδόματος αποδημίας, σε καταφατική δε περίπτωση να τα προσκομίσει. Σε απάντηση του εγγράφου αυτού το Πρωτοδικείο κατέθεσε το έγγραφο που αναφέρεται στη δεύτερη σκέψη της παρούσας απόφασης.
- 13 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία, περιοριζόμενη στην έρευνα του παραδεκτού της υποθέσεως, χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.
- 14 Οι διάδικοι αγόρευαν κατά τη συνεδρίαση της 1ης Ιουλίου 1992.

Αιτήματα των διαδίκων

15 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή και βάσιμη·
- να ακυρώσει την απόφαση του Συμβουλίου της 5ης Νοεμβρίου 1990, κοινοποιηθείσα την 6η Νοεμβρίου 1990, περί μη χορηγήσεως του επιδόματος αποδημίας·
- να κρίνει ότι συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις χορηγήσεως του επιδόματος αποδημίας, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, επικουρικά δε βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 1, περίπτωση β', του ίδιου ΚΥΚ·
- να επιφυλαχθεί ως προς τους τόκους υπερημερίας·
- να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα, κατ' εφαρμογή των άρθρων 87 και 91 του σχεδίου Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, επικουρικά δε βάσει των άρθρων 69 και 73 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

Στο πλαίσιο της απαντήσεώς του επί του απαραδέκτου που προέβαλε το Συμβούλιο, η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να αναγνωρίσει τις αντιρρήσεις της σχετικά με τη γένεση ευθύνης εξ οιονεί αδικοπραξίας του καθού, λόγω του πλημμελούς συστήματος άμυνας που εκ πταίσματος εφάρμοσε κατά την εξέταση της υποθέσεως.

16 Το Συμβούλιο ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την παρούσα προσφυγή ως απαράδεκτη·

— επικουρικά, να την απορρίψει ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα κατά το μέτρο που δεν βαρύνουν το καθού δυνάμει του άρθρου 88 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.

Επί του παραδεκτού

Λόγοι και επιχειρήματα των διαδίκων

- 17 Για να στηρίξει το προβαλλόμενο अपαράδεκτο, το Συμβούλιο επικαλείται τη μη τήρηση από την προσφεύγουσα των προθεσμιών που προβλέπει το άρθρο 90 του ΚΥΚ. Κατά το Συμβούλιο, βλαπτική πράξη για την προσφεύγουσα αποτελεί η απόφαση που εξέδωσε η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή (στο εξής: ΑΔΑ) κατά την ανάληψη υπηρεσίας από την προσφεύγουσα το 1982 και με την οποία δεν της χορηγήθηκε το επίδομα αποδημίας.
- 18 Συναφώς, το Συμβούλιο αναφέρεται, καταρχάς, στη νομολογία του Δικαστηρίου, ιδίως δε στην απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1974, 15/73 ως 33/73, 52/73, 53/73, 57/73 ως 109/73, 116/73, 117/73, 123/73, 132/73 και 135/73 ως 137/73, Schots-Kortner κ.λπ. κατά Συμβουλίου (Rec. 1974, σ. 177), από την οποία προκύπτει ότι το εκκαθαριστικό σημείωμα αποδοχών πρέπει να θεωρείται απόφαση έναντι του υπαλλήλου στον οποίο κοινοποιήθηκε. Από τα εκκαθαριστικά σημειώματα αποδοχών της προσφεύγουσας, τα οποία περιείχαν από τον Απρίλιο του 1982 ένα « 0 » στο τετραγωνίδιο « επίδομα αποδημίας », προέκυπτε σαφώς ότι η διοίκηση είχε αποφασίσει να μη της χορηγήσει το επίδομα αυτό, αυτή δε η ένδειξη δεν μπορεί να είχε διαφύγει της προσοχής της.
- 19 Το Συμβούλιο αναφέρεται στη συνέχεια στα διάφορα σημειώματα που απήθυνε από το 1988 η προσφεύγουσα στη διοίκηση και από τα οποία προέκυπτε ότι είχε, εξ αρχής, γνώση της αρνητικής αποφάσεως που ελήφθη για αυτήν. Το σημείωμα της 9ης Οκτωβρίου 1989 αποδεικνύει, κατά το Συμβούλιο, ότι η προσφεύγουσα θεώρησε την άρνηση αυτή ως απόφαση η οποία ελήφθη, στην περίπτωσή της, βάσει πληροφοριών που είχε

παράσχει κατά την πρόσληψή της. Το Συμβούλιο θεωρεί ότι οι πληροφορίες αυτές περιείχαν ήδη όλα τα ουσιώδη στοιχεία για τη λήψη αποφάσεως επί της χορηγήσεως ή μη του εν λόγω επιδόματος και ότι έκτοτε δεν μεταβλήθηκαν, ήτοι τις δύο ιθαγένειες της προσφεύγουσας και τους διαδοχικούς τόπους κατοικίας της από το 1970.

- 20 Το γεγονός ότι η ΑΔΑ, μετά το έγγραφο της προσφεύγουσας της 8ης Ιουνίου 1990, επανεξέτασε το φάκελο από κάθε άποψη και της απάντησε με το έγγραφο της 5ης Νοεμβρίου 1990 δεν μπορεί, κατά το καθού, να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα, δεδομένου ότι το έγγραφο της 5ης Νοεμβρίου 1990 δεν έκαμε τίποτε άλλο παρά να επιβεβαιώσει ρητά την απόφαση που ελήφθη ήδη το 1982. Επικαλούμενο την απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουνίου 1976, 1/76, Wack κατά Επιτροπής (Rec. 1976, σ. 1017), το Συμβούλιο υπογραμμίζει πράγματι ότι τα πραγματικά περιστατικά που αποτέλεσαν την αιτία της διαφοράς, όπως αυτά αιτιολόγησαν την άρνηση που προέβαλαν οι υπηρεσίες του το 1982, δεν μεταβλήθηκαν έκτοτε και ότι η προσφεύγουσα δεν επικαλείται κανένα νέο περιστατικό που θα μπορούσε να θεωρηθεί κρίσιμο.
- 21 Η προσφεύγουσα προβάλλει κατά της επιχειρηματολογίας αυτής ότι κάθε προσέγγιση με τις αποφάσεις Kortner και Wack, που αναφέρθηκαν πιο πάνω, είναι αλυσιτελής στην προκειμένη περίπτωση. Συγκεκριμένα, στις δύο αυτές υποθέσεις, κατά τον χρόνο που κοινοποιήθηκαν στους ενδιαφερομένους τα επίμαχα εκκαθαριστικά σημειώματα αποδοχών, το επίδομα αποδημίας αποτελούσε ήδη αντικείμενο συζήτησεως μεταξύ των διαδίκων. Στην υπόθεση Kortner ειδικότερα, η διοίκηση, αφού είχε αρχικά χορηγήσει στους προσφεύγοντες το επίδομα αποδημίας, τους το ανακάλεσε αργότερα υπό τις περιστάσεις αυτές, το εκκαθαριστικό σημείωμα αποδοχών αποτελούσε τη σαφή υλοποίηση αυτής της ανακλητικής αποφάσεως. Στην προκειμένη περίπτωση, αντιθέτως, πριν από το 1989 ουδέποτε η προσφεύγουσα είχε διατυπώσει κανένα αίτημα ούτε είχε αρχίσει καμιά συζήτηση με το καθού, κατά την έννοια του άρθρου 90 του ΚΥΚ, επί του θέματος αν ήταν επαρκώς διαφωτισμένο το καθού επί της καταστάσεως της προσφεύγουσας κατά τον χρόνο προσλήψεώς της.
- 22 Κατά την προσφεύγουσα, η κοινοποίηση του εκκαθαριστικού σημειώματος αποδοχών δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να κινήσει την προθεσμία ασκήσεως προσφυγής κατά διοικητικής αποφάσεως παρά μόνον αν το εκκαθαριστικό σημείωμα εμφανίζει σαφώς την ύπαρξη αποφάσεως. Επικαλούμενη την απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Ιουλίου 1981 185/80, Garganese κατά Επιτροπής (Συλλογή 1981, σ. 1785), η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι « η σιωπή του εκκαθαριστικού σημειώματος αποδοχών της » επί του θέματος του επιδίκου επιδόματος δεν μπορεί να εξομοιωθεί με απόφαση κατά

την έννοια του ΚΥΚ. Η στάση που τήρησε το καθού συνεπάγεται αναγκαστικά ότι δεν μπορεί να ελήφθη καμιά απόφαση πριν από το 1989 για τη χορήγηση του επιδόματος. Η απόφαση που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 5 Νοεμβρίου 1990 αποτελεί επομένως αυτάρκη νομική πράξη.

- 23 Η προσφεύγουσα προβάλλει επίσης ότι, με την απόφασή του της 22ας Σεπτεμβρίου 1988, 159/86, Canters κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 4859), το Δικαστήριο έκρινε ότι η παράλειψη ενός επιδίκου επιδόματος σε ένα εκκαθαριστικό σημείωμα αποδοχών δεν μπορεί να εξομοιωθεί με αρνητική απόφαση όταν η διοίκηση δεν ήταν σε θέση να εξακριβώσει ότι ο ενδιαφερόμενος πληρούσε τις προϋποθέσεις χορηγήσεως του επιδόματος αυτού παρά μόνο αφού είχε υποβάλει σχετική αίτηση. Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι στην προκειμένη περίπτωση συνόδευσε το 1989 την αίτησή της με φάκελο που περιελάμβανε πραγματικά στοιχεία τα οποία αγνοούσε μέχρι τότε το Συμβούλιο και τα οποία αποδείκνυαν ότι είχε κατοικήσει στη Γερμανία μεταξύ 1972 και 1980, παρά τις μνείες που είχαν γίνει οίκοθεν επί βελγικών ληξιαρχικών πράξεων.
- 24 Κατά την προσφεύγουσα, τα έγγραφα που προέρχονται από το Συμβούλιο στην παρούσα υπόθεση αποδεικνύουν σαφώς ότι οι ίδιες οι υπηρεσίες του Συμβουλίου δεν θεωρούσαν ότι είχε ληφθεί απόφαση το 1982.
- 25 Η προσφεύγουσα τονίζει επίσης ότι καμιά διάταξη του ΚΥΚ δεν υποχρεώνει έναν υπάλληλο να υποβάλει αίτηση για να αποκτήσει το δικαίωμα επιδόματος αποδημίας, όπως επίσης καμιά διάταξη του ΚΥΚ δεν θεσπίζει χρόνο παραγραφής για να αξιώσει ο ενδιαφερόμενος την πραγματική καταβολή αυτού του επιδόματος. Η προσφεύγουσα είναι της γνώμης ότι στο σημείο αυτό βρίσκεται σε όμοια κατάσταση με εκείνην της Jeanne Airola, που εισήλθε στην Επιτροπή το 1965, χωρίς να της χορηγηθεί το επίδομα αποδημίας και η οποία το αξίωσε επιτυχώς μόλις το 1972, δηλαδή μετά επτά έτη υπηρεσίας (απόφαση της 20ής Φεβρουαίου 1975, 21/74, Airola κατά Επιτροπής Rec. 1975, σ. 221). Η κατάσταση της γεινιάζει επίσης με την κατάσταση της Michele Canters η οποία εισήλθε στην Επιτροπή το 1975 και αξίωσε επιτυχώς το επίδομα αποδημίας μόλις το 1985, δηλαδή μετά δέκα έτη υπηρεσίας.
- 26 Η προσφεύγουσα προβάλλει επικουρικά ότι από τις 9 Οκτωβρίου 1989 οι υπηρεσίες του Συμβουλίου προέβησαν, κατόπιν αιτήσεώς της, αν όχι σε εξέταση, τουλάχιστον σε

εμπεριστατωμένη επανεξέταση της καταστάσεώς της. Κατά το πέρας αυτής της διαδικασίας και για πρώτη φορά το Συμβούλιο εξέφρασε την άποψή του, συνοδεύοντάς την με τυπική αιτιολογία, κατά την έννοια του άρθρου 25 του ΚΥΚ. Η απόφαση που εκδόθηκε στις 5 Νοεμβρίου 1990 πρέπει επομένως, σε κάθε περίπτωση, να θεωρηθεί ότι υποκατέστησε κάθε άλλη απόφαση που μπορούσε να είχε εκδοθεί προηγουμένως και δεν μπορεί να λογισθεί ως αμιγώς βεβαιωτική της προηγουμένης αυτής αποφάσεως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 11ης Μαρτίου 1986, 293/84, Sorani κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 967, και της 16ης Δεκεμβρίου 1987, 206/85, Beiten κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 5301).

- 27 Η προσφεύγουσα είναι περαιτέρω της γνώμης ότι η στάση του Συμβουλίου στην παρούσα υπόθεση αποκαλύπτει μια υπαίτια αμέλεια, επιζήμια για τα συμφέροντά της ως υπαλλήλου του Συμβουλίου. Το καθού επέδειξε κατά την έρευνα της υποθέσεως αυτής « συμπεριφορά καταχρηστική, ασκόπως κακόβουλη, επομένως υπαίτια, ικανή να γεννήσει την ευθύνη της εξ οιοινεί αδικοπραξίας ». Είναι αυτονόητο ότι τα ανεπαρκή έξοδα που χρειάστηκαν για να καταπολεμηθεί ένα τέτοιο σύστημα άμυνας αποτελούν μέρος της ζημίας που υπέστη η ενδιαφερομένη και η οποία πρέπει να αποκατασταθεί. Πρέπει να επιβληθούν κυρώσεις με την επιδίκαση αποζημιώσεως για τέτοιες ενέργειες που, « παρ' όλον ότι δεν έχουν δικαιολογία, επιβάλλουν στον αντίδικο σημαντικές και άχρηστες προσπάθειες ».

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 28 Εκ προοιμίου, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, πρώτον, ότι από το προαναφερθέν έγγραφο της 20ής Απριλίου 1982, που καταρτίστηκε από την υπηρεσία προσωπικού του Συμβουλίου και φέρει τον τίτλο « σημείωμα για την υπηρεσία μισθών και αποζημιώσεων » και το οποίο περιλαμβάνει υπό σχηματική μορφή διάφορες προσωπικές πληροφορίες που αφορούν την προσφεύγουσα και αναγράφει ένα « όχι » μετά τη σημείωση « Iderex », προκύπτει ότι η διοίκηση αποφάσισε κατά την ανάληψη υπηρεσίας της προσφεύγουσας να μη της χορηγήσει το επίδομα αποδημίας. Η ενδιαφερομένη δεν αμφισβήτησε ότι έλαβε τότε αντίγραφο του εγγράφου.
- 29 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, δεύτερον, ότι τα αντίγραφα των εκκαθαριστικών σημειωμάτων αποδοχών που καταρτίστηκαν στο όνομα της προσφεύγουσας για τον Απρίλιο και Μάιο 1982 και τα οποία προσκομίστηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου από το καθού περιέχουν ένα « 0 » στο τετραγωνίδιο « IND. DEP./EXP » (επίδομα αποδημίας/εκπατρισμού).

- 30 Τρίτον, είναι δεδομένο ότι στο έγγραφο που απέστειλε στις 9 Οκτωβρίου 1989 στον διευθυντή της διευθύνσεως προσωπικού και διοικήσεως η προσφεύγουσα εκφράστηκε ως εξής: « Θεωρούσα πάντοτε την απόφαση της κ. V. ως άδικη. Για τον λόγο αυτό απευθύνθηκα πολλές φορές, τόσο κατά το πρώτο έτος όσο και κατά το δεύτερο έτος της υπηρεσίας μου, στην κ. V. και στον κ. L. καθώς και στη Νομική Υπηρεσία, τον κ. S. (...). »
- 31 Ενόψει των πραγματικών αυτών στοιχείων, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι, ακόμη και αν ήθελε γίνει δεκτό ότι η έκφραση « Iderex », που αναγράφεται στο έγγραφο της 20ής Απριλίου 1982, μπορεί να γίνει δυσχερώς αντιληπτή, σε όλη της την έκταση και τις συνέπειές της, από έναν νεοπροσληφθέντα υπάλληλο, είναι αποδεδειγμένο ότι η προσφεύγουσα γνώριζε το 1982 αφενός μεν ότι μπορούσε να δικαιούται υπό ορισμένες προϋποθέσεις το επίδομα αποδημίας, αφετέρου δε ότι η διοίκηση είχε αποφασίσει να μη της το χορηγήσει.
- 32 Υπό το φως των διαπιστώσεων αυτών το Πρωτοδικείο πρέπει να εκτιμήσει τη θέση της προσφεύγουσας σε σχέση με την υποχρέωση τηρήσεως των προθεσμιών που της επιβάλλουν τα άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ, όπως ερμηνεύθηκαν από τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου.
- 33 Το άρθρο 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ ορίζει ότι η ένσταση που στρέφεται κατά πράξεως θίγουσας τα συμφέροντα υπαλλήλου πρέπει να υποβάλλεται εντός προθεσμίας τριών μηνών που αρχίζει, καθόσον αφορά την παρούσα υπόθεση, από την ημέρα που η προσφεύγουσα έλαβε γνώση της πράξεως αυτής.
- 34 Πρέπει σχετικά να υπομνησθεί ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. την πρόσφατη απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 1988, 159/86, Canters, Συλλογή 1988, σ. 4859, σκέψη 6), « η κοινοποίηση του μηνιαίου εκκαθαριστικού σημειώματος αποδοχών έχει ως αποτέλεσμα να αρχίζει η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής κατά διοικητικής αποφάσεως όταν από το σημείωμα αυτό προκύπτει σαφώς η ύπαρξη της εν λόγω αποφάσεως ».

- 35 Εφόσον, ενόψει των πραγματικών περιστατικών που αναφέρθηκαν πιο πάνω, η υπόθεση αυτή πληρούται στη συγκεκριμένη περίπτωση, το Πρωτοδικείο δεν μπορεί παρά να διαπιστώσει ότι η κοινοποίηση στην προσφεύγουσα, τον Απρίλιο του 1982, του πρώτου εκκαθαριστικού σημειώματος των αποδοχών της κίνησε την προθεσμία ασκήσεως προσφυγής που προβλέπει το άρθρο 90 του ΚΥΚ. Επομένως, τα διάφορα διαβήματα στα οποία προέβη το 1989 ως 1990 και κατόπιν των οποίων ασκήθηκε η παρούσα προσφυγή πρέπει να θεωρηθούν εκπρόθεσμα.
- 36 Πρέπει να προστεθεί ότι η κατάσταση της προσφεύγουσας δεν μπορεί να συγκριθεί με την κατάσταση των υπαλλήλων που ήταν προσφεύγοντες στις προαναφερθείσες υποθέσεις Garganese ή Canters. Πράγματι, από τις αποφάσεις αυτές προκύπτει σαφώς ότι η έλλειψη αναφοράς, επί των εκκαθαριστικών σημειωμάτων αποδοχών των ενδιαφερομένων, στο επίδομα αποδημίας ή η έλλειψη αναγραφής του αριθμού 0 στο αντίστοιχο τετραγωνίδιο δεν αποτελούσε παρά την έκφραση του γεγονότος ότι το αρμόδιο θεσμικό όργανο δεν είχε ακόμη λάβει απόφαση στην περίπτωσή τους κατά την κοινοποίηση των εν λόγω εκκαθαριστικών σημειωμάτων αποδοχών. Αυτό όμως δεν συμβαίνει εν προκειμένω όπου η διοίκηση είχε ήδη αποφασίσει τη μη καταβολή του επιδόματος αποδημίας πριν από την κοινοποίηση στην προσφεύγουσα του πρώτου εκκαθαριστικού σημειώματος των αποδοχών της.
- 37 Καθόσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι, μετά το από 9 Οκτωβρίου 1989 έγγραφό της, το καθού προέβη στην εξέταση ή στην επανεξέταση της καταστάσεώς της, πρέπει αφενός μεν να παρατηρηθεί ότι μεταξύ του 1982 και του 1989 δεν παρενεβλήθη κανένα νέο πραγματικό περιστατικό που να μπορεί να αλλάξει την εκτίμηση της καταστάσεως της προσφεύγουσας σε σχέση με τις προϋποθέσεις χορηγήσεως του επιδόματος αποδημίας.

Αφετέρου διαπιστώνεται ότι τα έγγραφα που απευθύνθηκαν το 1990 από το καθού στην προσφεύγουσα, τα οποία αναφέρονται ρητά στην απόφαση που ελήφθη το 1982 και που δεν διατυπώνουν, σε σχέση με την τελευταία αυτή απόφαση, καμιά επιφύλαξη που να μπορεί να τροποποιήσει το περιεχόμενό τους, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως έκφραση νέας αποφάσεως που να υποκατέστησε εκείνην που ελήφθη κατά την ανάληψη υπηρεσίας της προσφεύγουσας, όπως κακώς αυτή υποστήριξε. Επομένως, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί.

- 38 Υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως αυτής, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το γεγονός ότι ένα κοινοτικό θεσμικό όργανο δεν ανακίνησε, κατά το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας που προηγήθηκε της προσφυγής, τυχόν προβλήματα παραδεκτού και προέβη στην έρευνα της ουσίας της υποθέσεως δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια, εφόσον πρόκειται, όπως εν προκειμένω, για αμιγώς βεβαιωτική απόφαση, να κινήσει εκ νέου υπέρ του οικείου υπαλλήλου προθεσμία ασκήσεως ενστάσεως και προσφυγής που έχει ήδη παρέλθει.
- 39 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 40 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Κατά το άρθρο όμως 88 του ίδιου κανονισμού, στις διαφορές μεταξύ των Κοινοτήτων και των υπαλλήλων τους, τα όργανα φέρουν τα έξοδά τους.
- 41 Λαμβάνοντας όμως υπόψη την αβεβαιότητα που διατηρήθηκε από το καθού έναντι της προσφεύγουσας, λόγω των διαφόρων εγγράφων που της απηύθυνε, και το ότι το καθού, έστω και αν δεν ήταν υποχρεωμένο, δεν επέστησε την προσοχή της προσφεύγουσας κατά το στάδιο της προηγηθείσας διοικητικής διαδικασίας επί των προβλημάτων παραδεκτού που προκαλούσε το διάβημά της ενόψει της πάγιας νομολογίας του Δικαστηρίου, πρέπει, δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, να καταδικάσει το καθού να καταβάλει στην προσφεύγουσα το μισό των εξόδων στα οποία προέβη.
- 42 Επομένως, το Συμβούλιο θα φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα και το μισό των εξόδων της προσφεύγουσας. Η τελευταία θα φέρει το μισό των δικών της εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή ως απαράδεκτη.**
- 2) Το Συμβούλιο φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα και το μισό των εξόδων της προσφεύγουσας. Η προσφεύγουσα φέρει το άλλο μισό των δικών της εξόδων.**

Vesterdorf

Saggio

Biancarelli

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο την 1η Οκτωβρίου 1992.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

B. Vesterdorf